

Z e s ł a n i e c

PISMO RADY NAUKOWEJ ZARZĄDU GŁÓWNEGO
NR 51 ZWIĄZKU SYBIRAKÓW ROK 2012

Spis treści

- **Agata Markiewicz**
*Wygnańczy los czy samotność
w ojczyźnie – rodziny zesłańców
styczniowych wobec przygotowań
do wyjazdu na wygnanie* 3
- **Anna Maria Stogowska**
*Okretem na zesłanie.
Edmund Płoski na Sachalinie* 19
- **Damian Bienias**
*„Lodowy marsz” V Dywizji
Syberyjskiej oraz okoliczności
powrotu jej żołnierzy
do Polski na statku „Jarosław”* 37
- RELACJE Z ZESŁANIA**
- **Aleksandra Śmigielska**
„Jak wrócimy do Ojczyzny” 57
- KRONIKA**
- **Agnieszka Kaniewska**
*„Syberia – w poszukiwaniu
przeszłości i przyszłości”* 87
- **Regina Madej-Janiszek**
*Promocja książek na temat
duchownych zesłańców
syberyjskich w 1863 roku...* 89
- *Pożegnanie Sybiraczki* 92
- **Lala Rosenthal (Szczanowska)**
Śp. Urszula Paszkowska (Trella) 93
- REGAŁ Z KSIĄŻKAMI**
- *Wacław Sieroszewski. Zesłaniec –
etnograf – literat – polityk,
Wrocław 2011.
(Tomasz Dudek)* 95

Od redakcji

Tradycyjnie już zgodnie z przyjętą zasadą także i ten numer „Zesłańca” dzieli się na bloki tematyczne dotyczące kontaktów polsko-syberyjskich w XIX oraz XX stuleciu. Wszystkie one mają kluczowe znaczenie dla czytelniczego odbioru z racji wielorakich odniesień, które oplatają złożone dzieje Polaków za Uralem. Tak więc i w tym numerze znalazły się interesujące tematy polsko-syberyjskie. Pomieszczone teksty są poznawczo interesujące, mają bowiem charakter historyczno-kulturowy oraz wspomnieniowy o bogatej wielowątkowości odnoszącej się do różnych elementów zesłańczego bytowania. Myślę więc, że możemy i tym razem oczekiwać czytelniczego zainteresowania tymi zagadnieniami oraz ich użyteczności poznawczej przydatnej w pracy dydaktycznej wśród uczniów szkół średnich a także studentów historii i stosunków międzynarodowych.

Tematyka prezentowana w poszczególnych tekstach wpisuje się w trudną, a zarazem bardzo potrzebną ze względów społecznych i historycznych lekturę dotyczącą losu Polaków w syberyjskim „domu niewoli”, z odwołaniem się do dokumentacji faktograficznej, mieszczącej się rzecz można między „dawnymi a nowymi laty”. Przypomnieć tu wypada, że przez długie lata Polski Ludowej tematyka związków polsko-syberyjskich, a zwłaszcza zesłań i deportacji w okresie drugiej wojny światowej była skutecznie ograniczana przez cenzurę. Dodajmy, że artykuły publikowane na łamach „Zesłańca” poszerzają wiedzę z zakresu związków polsko-syberyjskich, rzucają bowiem nowe świa-

- Krystyna Orzechowska-Juzwenko,
*Dlaczego? – Wspomnienia
syberyjskie i inne*,
Wrocław 2011
(Franciszek M. Rosiński)

LISTY DO REDAKCJI

Na okładce: Pomnik Matki Sybiraczki
w Zielonej Górze (s. 1); strona tytułowa
folderu „Wrocławskiej Fundacji Edukacji
Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej
FREYA” (s. 4).

**Zeszyt opublikowany dzięki dotacji
Rady Ochrony Pamięci
Walk i Męczeństwa**

Wydawca: Zarząd Główny
Związku Sybiraków,
ul. Mazowiecka 12
00-048 Warszawa, tel. 22/827 93 71

Redakcja: A. Dobroński,
A. Dzienkiewicz, W. Krawczyński,
A. Kuczyński (red. nac.), S. Sikorski,
P. Zworski
Sekretarz redakcji: M.B. Kuczyńska

Wykonawca: Skład, druk i oprawa –
QUAESTIO Przemysław Włodarczyk,
ul. Paczkowska 26; 50-503 Wrocław

Copyright nazwy „Zesłaniec”
by A. Kuczyński

Adres redakcji: ul. Bystrzycka 61/3
54-215 Wrocław, tel. 71/351 10 94

97

99

to na tę rozległą problematykę. Tu zwracam uwagę na nowe wątki dotyczące np. V Syberyjskiej Dywizji czy zesańczego życia Edmunda Płoskiego na Sachalinie znajdujące się w artykułach publikowanych w tym numerze naszego pisma.

Odnotowuję też z przyjemnością zainteresowanie autorów podejmujących problematykę wschodnioznawczą możliwością publikowania swoich opracowań na łamach „Zesłańca”. Już choćby z powyższego powodu można powiedzieć, że mimo trudności finansowych jakie ciągle doskwierają redakcji istnieje nadzieja na przetrwanie naszego pisma, jedyne w tej chwili periodyku ukazującego i popularyzującego dzieje Polaków na Syberii, nie tylko w aspekcie martyrologicznym ale i ich wkładu w jej zagospodarowywanie oraz rozwój. Dostrzegają to i odnotowują z uznaniem nasi Czytelnicy w listach do redakcji i to zarówno z kraju jak też ze Wschodu oraz Zachodu, w tym ostatnim przypadku byli zesłańcy z okresu drugiej wojny światowej, których los rozrzucił potem po świecie. Myślę, że zagadnienie pamięci o dziejach Polaków za Uralem stanowi współcześnie – gdy ogranicza się w programach szkolnych nauczanie historii – ważny element refleksji historycznej i społecznej oraz pojmowania tych dziejów jako ważnego doświadczenia w sferze narodowego patriotyzmu.

Kończąc mam nadzieję, że lektura tego numeru naszego kwartalnika przyjęta będzie z zainteresowaniem przez młodszych i starszych a każdy z nich znajdzie w nim ciekawe wiadomości. Dziękuję też wszystkim darczyńcom za finansowe wspieranie „Zesłańca” wydawaniu, którego towarzyszy nadzieja, że jego tematyka jeszcze bardziej przybliży Czytelnikom syberyjskie dzieje naszych Rodaków.

**Wiesław Krawczyński
Przewodniczący Rady Naukowej
Zarządu Głównego Związku Sybiraków**